

MAGYAR KURI R

Bétsből, Pénteken, Július' 23-dikán 1819.

Nagy Britannia.

Londoni Senator Wood oly jóvalást terjesztett Julius' 2-dikán a' Parlamentum' alsó háza' elejébe, hogy Kent Királyi Princznek adjanak hatalmat arra, hogy Castlebar nevü jószágát Lotteria által játszodhassa-el. Az ő jóvalásának hosszú beszéd által pártját fogta Hume nevü képviselő, melyben körülállásosan beszéllte a' Princznek sok és nagy katonai érdemeit, 's hogy mind ezek mellett is a' Királytól, az attyától 's még a' Parlamentumtól is melly sokféle kedvetlenségeket kénytelenített szenvedni. A' Ministerck ellenben úgy ítéltek, hogy a' Princznek esztendőnként való jóvedelme 32,000 font Sterlingekre (320,000 forintokra) telvén, azzal megelégedhetik, és hogy illetlenség volna egy Kir. Princznek a' maga jószágát Lotteriára botosítani. Ezen megjegyzések arra indították Woodot, hogy jóvallását vissza vegye.

Korokban 1500 személyekből álló népgyűlés oly határozást tett, hogy kérelmet kell terjeszteni a' Parlamentum' elejébe, azeránt, hogy az idegen Országokon utazó Anglusokra rendeljen adófizetést.

Július' 1-ső napján megtette Baronet Burdett azon jóvallását, melyhez jó darab időtől fogva készült, és a' melly nem egyébben állott, hanem a' miért nagyobbadon mostanság sok vidékeken a' nép is a' maga nyughatatlan gyűléseit

tartotta, úgymint, az úgy nevezett *radicalis reformatzió*ért. Jóvallását ily szavak által fejezte-ki. *Meg kell határozni, hogy a' Parlamentum a' maga közelébbi üléseinek kezdetében a' népképviselésének állapotját vegye vizsgálás alá.* — Hoszszasan lerajzolta, hogy melly hibás legyen ezen képviseleti systemának mostani állapotja; nagy visszaélések tsusztak belé: — Legelőbbször az a' hiba történt, így okoskodik az Orátor, hogy a' képviselőknek választatásokban a' birtokra való tekintet elhatalmasodott, 's a' közönséges adózás' terhe egészen csak az emésztés' cikkelyeire hárított, melyből a' lett, hogy a' Ministerium ezért a' közönséges jó vélekedésből nagyobbadon kiesvén, hogy célzásait még is elérhesse, a' megrontás' systemájához folyamodott. Így lett továbbá, hogy a' Parlamentum a' háromféle hatalmakat úgy összezavarta, hogy ő benne a' végrehajtó hatalom is, 's a' törvénytévő is megtaláltatnának, 's mind ezekből a' következett, hogy a' három hatalmak között való egyenlő mérték, melly egy jó képviselettel bíró Országzásban elmulhatatlanul megkívántatik, megzavartatott, 's Oligarchia (kevés nagyobb fejek' uralkodása) vált belőle. Ez a' megbomlott állapot pedig, még erősebb lábra kapott a' Királyi Hatalomnak a' Régens Princz személyében történt megszorítottatása által. A' Király még csak 50 esztendőnek előtte is szabadon eloszathatta a' Parlamentumot, a' melly egy

nagyon fontos és hasznos elsőégi jussal: most ellenben már csak a neve áll-fenn ezen eloszlatási jussnak; mint-hogy Hét esztendőknélte alatt akár-hányszor eloszlattassanak, semmi újabb választások nem esvén, ismét mindenkor csak az előbbeni tagok gyűlnek össze a tanácskozásra. Mi haszna tehát az eloszlatásnak? A' mi mostani Constitúciónk, Országlásunk, tsupa Aristokratzia, minthogy a' Király a' fő Nemességnek helybehagyása nélkül semmit se' tehet, e' pedig a' maga szer felett való nagy hatalmát örökkönörökké meg fogja tartani, azért, hogy az ő véghetetlen vagyona, mellyen ez a' hatalom fundáltatik, a' Státusnak most fennálló intézetei 's ezek között kiváltképpen az Örökkésség' törvényei által, mind csak egy massában, egy familiai főnek birtokában, és így kevés kezek között tartattatik. Jól éreztetik Angliában a' Constitúzió' hibáji eltöröltetésének szükséges volta, 's azért kívántatott 's kívántatik ma is halható szóval: de az a' bajunk, hogy ezen hibák magok is Constitúzió'vá lettek; csak azok a' kevesek, a' kik ezen hibákat nem érzik, ezek az exemptusok, a' kivétek; melyből a' következik, hogy a' változások, mellyeknek tétettetni kellene, mind csak a' fő Nemesség' és gazdagok' privilegiumait, tulajdonait, és így éppen azon személyeket érdekelné, kik magok a' Parlamentumban ülven, nékik magoknak kellene a' jobbitásokat tenni." — Végre a' törvénykezés' folyamatjára is leszállván az Orátor 's erről is nagyon szomorú rajzolatot téven, ekképpen végezte beszédét: „Törvénykezésünk' tsigajárásának, 's a' *Sportulák*, költségek' elgyőzhetetlen sokaságának köszönhetjük, úgy mond, hogy régi Anglus mondásunkat megváltoztatni, 's a' helyett, hogy, mint Constitúzió'nk kívánna, ekképpen szolibatnánk: Mi az

„igasságot és kinckinek a' mi ő', kiszol-
„gáltatni senki eránt nem leszünk kése-
„delmesek, azt senkitől meg nem tagad-
„juk, és el nem adjuk — inkább ekkép-
„pen kell szollanunk: Mi az igasságnak
„kimondását mindenekre nézve nehézzé
„teszszük, a' szegénytől megtagadjuk, a'
„gazdagnak pedig drágán adjuk.“

Gondolni lehet, hogy Burdett-
nek azon Parlamentumi házbán, mel-
lyet méltatlannak lenni erőssíte arra,
hogy a' népnök képét viselhesse, melly
heves ellenkezőkre kellett találnia. Kül-
önösen kiket ellene Wilmot nevű kép-
viselő, így szollván: Az efféle újítások,
hogy a' Parlamentum tagjai ne a' heta-
dik hanem minden esztendőben választ-
tassanak, hogy minden emberek választó
jussal bírjanak, 's több effélek, meg-
igazítanak ugyan a' betsúszott hibákat,
de egyszerűmind magát a' Constitúziót
a' Kamarákkal és a' thronussal egygyütt
semmivé tennék. Okosság-é, egyenes-
ség-é az ilyen tárgyakat oly szempillant-
talban feszegetni, vitatásra felhozni, mi-
dön a' felingereltett nép az erőszkos
változásokat támadásra ezéző gyüleke-
zetekben sürgeti, 's a' mellyekben az ő
ingerlőji neki egyenesen azt mondják:
hogy a' nép' ellenségei, a' Fejedelmek,
a' nemesség, 's a' papság? Már még a'
halhatatlan Fox, az oppositzió' embe-
re, megmondotta, hogy a' nép' képviselő-
jének soha se' kell magokat a' közön-
séges vétkedés úgy nevezett tsalbatat-
lansága által elragadtatni engedni, sőt ak-
kár mik légyenek is a' sokaságnak minden
napi kívánságai, nékik ezek között se'
kell soha a' magok' szemeket a' Státus'
boldogságáról elfordítani." — Végre vok-
solás alá botsáttatván a' Bourdett je-
vallása, visszavetett, minthogy csak
53 oltalmazóji, és 159 ellenzőji talál-
tattak.

* * *

Angliának sőt Skotziának belső részén is folyvást tartatnak a' revolúziós összejutások; leginkább pedig Manchesterben, Leedsben, Stockportban, és Glasgowban, sőt Liverpoolban is, a' hol egy zendülés' alkalmatosságával verekedésre is került már a' dolog a' nép és a' Politzia között. Sőt Manchesterből nem messze Blackburn nevű kis városban még az aszszonyok is egygyesületet formáltak, oly czélzással, hogy a' Reformator társaságoknak határozásait minden lehető úton módokon elő segélljék, gyermekeiket a' szabadság' zaboláltanságaira oktassák, 's azoknak ifjú gyenge szívceiket a' most fennálló Országlás és Parlamentem eránt való gyűlölettel megtöltsék. Az utolsót (a' Parlamentumot) a' magok kiadott proklamatiojokban, ily névvel illetik: a' mi tyrannus Országlásunk. Azzal is fenyegetődznek, hogy oly gyűlést fognak tartani, mint a' nép' salakja a' Spafielden 1817-ben tartott volt, 's a' melynek alkalmatosságával a' nyughatatlanok' korfusai magában a' belső városban is lármát csinálni mérészlettek, a' minthogy néhányak közülök éppen a' Börse' épületeiben fogattattak-el, az ő legfőbb ingerlőjök pedig, t. i. az ifjabb Watson, az elszökésre módot találván Amerikában kerest magának menedéket. Még a' helyet is megnevezik fenyegetődző jelentéseikben; azt mondván, hogy, mivel azolta a' Spafieldre házak építették, tehát most már a' város' közepén, az úgy nevezett Smithfielden, hol a' baromvásár szokott tartatni, fogják gyűléseiket tartani.

Nagyon ingerlő volt mostanság az a' gyűlés, melyet Stockportban Jun. 28-dikén 12,000 hékételen fabrikásmunkások tartottak. Elölüljök volt Wolseley nevű Straffordshirei Baronet, a' mi nagyon anarchicus módon beszélt

a' jelealvökböz: — „En, úgy mond, magam is jelen voltam a' Párisi Bastillának lerontásán: ha tehát Frantzia Ország' szabadságáért tsafáztam, ne tsatázzak-é önn' hazám' szabadságáért? én, ki a' Világnak minden Bastilláját felfordítani kívánám? Minthogy feladott kérelmeink meg nem halgattatnak, magunknak kell egész reformálódást eszközölni. Tudom én, hogy vagnak ezen gyűlésben spionok is, de én megvetem őket, mint az Uraikat, a' Sidmouthokat, Castlereagokat, 's a' több tsudákat.“

Frantzia Ország.

Minekutánna a' Követek' kamarájának Biztossága azon kérelmet, melyet 300 tanúok oda beadtak, 's a' melyben azt kéri, hogy az Országlószéknél eszközölje-ki, hogy a' közönséges tanulásra ügyelő Biztosságnak azon végzését, mely által ez a' Törvényes Fakultás' Dekányának magaviseletét helybehagyta, 's Professor Bavoux Urat a' tanítói székéből kitette, eltörölvén, Bavoux Urat ezen tanítói székbe tegye vissza — megvizsgálta volna, a' maga vélekedését Julius 10-dikén a' Kamara' elejébe terjesztette, mely annyiban határozódik, hogy a' tanulók' kérelmét nem kell felvenni. A' tárgy hosszas vetekedésre szolgáltatott alkalmatosságot: de a' melynek vége tsakugyan a' lett, hogy a' tanulók' kérelme fercétetett. Tsak Lafayette, Manuel, Hernoux, Corcelles, Chauvelin, és Daunou fogták partjokat, 's tartottak mellettük oltalmazó beszédeket.

A' Király most S. Cloudban tölti a' nyári napokat, a' hova minden nap ki-megy hozzá dologra egyegy Minister. Dolgozás után pedig naponként sétálni megy ő Felsőge hintóban.

Azt erőssítik a' Párisi levelek, hogy Maret (Bassanói Hertzeg) megnyerte, hogy Genévában lakhassék.

A' Belső Minister Decazes egy Reformatusokból 's Lúteránusokból álló Biztosságot állított-fel, a' melly minden hónapban öszszegyülekezvén, a' Ministernek, mind azokról a' tárgyakról, melyek ezen két féle hit' sorsosait illethetik 's nékiük hasznólra szolgálhatnak, utasításokat és jóvallásokat teszen. Nevezetes emberek említettnek a' tagok között, mint a' Követek' kamarájából Delessert, Guizot, és mások, 's a' Pairek' kamarájából is néhányak.

A' Blanchardné szerentséllenségének okát, az újabb levelek ismét másképpen magyarázzák. Hogy a' rakétának a' golyobisra lett visszaesése által okoztathatott volna, azért nem látszik lehetségesnek lenni, hogy a' tűzi mesterség' alkotmánya, a' golyobison 's tsajkan alól 30 lábnyomnyira volt, 's a' tűzjáték már egészen elvégeztetett vala, mikor a' golyobis meggyuladott. Hanem azt lehet gondolni, hogy Blanchardné már ekkor lefelé akarván ereszkedni, a' golyobis' szelelő lyukát szántszándékkal megnyitotta, hogy a' feszítő gőztől üresedjék, melyben ezen gőz, ily nagy magasságon (hozzá vetve a' föld' színe felett valami 300 ölnyire) még jobban feszesedvén, nagy sebességgel rohant ki 's az aszszony' kezében lévő kanócba tapódván, ettől meggyuladott 's ezen gyuladás a' golyobis' belső részére is visszaterjedett, 's így gyujtotta meg azt is. Ez a' 67-dik levegői útozása vala a' szerentséllennek.

* * *

A' Párisi levelek a' Londoni Times Párisi levelezőjének ismét különböző leveleit közlik. Egygyik, a' melly Jun. 21-dikén iratott, leginkább ezen levelezések' írójával foglalatoskodik, a' ki mind ez ideig titokban maradt 's úgy is akar maradni; mindenek felett

pedig azt a' gyanút akarja magáról elhárítani, hogy 's Ministerialis személy volna, azt mondván, hogy ilyeneknek írására nem kívántatik, hogy valaki Ministeri személy legyen, mert minden polgár bir' azzal a' jussal, hogy vélekedéseit kiirhassa. Miért kellene ezen levelezéseknek éppen Decazestől folyini: hisze' ő ezek által több zürzavarba hozná magát, mint ellenségeit. Osztán hisze' eleintén is az Ultrák voltak azok, a' kik egész epéjüket egy Londoni homályos levél (az Új Times) által öntötték-ki világ' elejébe. Ezen megjegyzéseknek előrebotsáttatása után leszáll a' Times' Párisi levelezője a' Követek' kamarájának Jun. 19-dikén előfordult nevezetes ülésére, melyben Bignon nevű képviselőt a' Ministerek megszollították, hogy nyilatkoztassa-ki a' titkát. Azt erősíti ezen levelező Bignonról, hogy, mivel a' Követek is számolni tartoznak azon beszédjekért, mellyet, csak magok tetszéseik szerént és nem a' Kamara' határozásából nyomtattatnak-ki, őtet is Bíró elejébe lehetne ezen titkának elhalgatásáért cizáltatni. Ez a' levelező egyéb eránt úgy átl, hogy akár mi mesterséggel éljenek Bignon ellen, belőlle ezen titkot soha ki nem fogják venni, minthogy ez az egész titok, a' mellyel való fenyegetőzés által ő ily nagy lármát csinált, tsupa semmi. Egyéb eránt tsakugyan tett, így folytatja szavait a' Times' Párisi levelezője, ez a' Jun. 19-dikei lármás ülés annyi hasznot, hogy napfényre hozta, hogy nem tsak az Ultráknak vagynak titkos társaságaik, hanem az Independenseknek is, még pedig éppen az Ország' szívében, Párisban, a' honnét a' magok ágazataikat minden Frantzia tartományokra kiterjesztik. Ezen Ultrák és Independensek, mint egy tojás a' másikkal, éppen úgy egygyetértenek egymással abban, hogy a' mostani Országlásnak a' Constitúzió

által lett megerősödését mind kettőjök egyenlő türethetlenséggel szenvedik, 's mint látszik tsak azért oltalmazzák, hogy annál bizonyosabban fel-fordíthassák, nyughatatlansággal égye sietven azon jövendő felé, mellyet telyességgel nem ismernek. Mitsoda erét mutaihat egy oly Országlószék, a' melly két *extremumoktól* szüntelenül ekképpen ostromoltatik? Mitsoda újabb meg újabb segedelmekre van szüntelenül szüksége két oly részrehajlás ellen, mellyek közzül mindenik, ha bár különböző czélből is, megsztűnés nélkül azon dolgozik, hogy Frantzia Országban a' dolgoknak mostani folyamotja állandóvá ne lehessen? 's a' többi."

A' Róvetek' kamarájában ismét a' Királyi jusoknak egygyik cikkelye felett vételkedtek a' Ministerek és ezen kamarának némely tagjai. A' kérdés, melly a' Fairkamarában lefolyrán, megerössítettven, 's további megerössítettés végett a' Róvetek' kamarájába is leérkezvén, e' vala: hogy a' Királynak van-e a' Kamarák' meghatalmazása nélkül jussa, arra, hogy várakat és egyéb oltalmazó sántzokat katonai tanyákat, építtethessen? Man uel tagadta, hogy a' Constitúzió szerént minden feltétel nélkül, birna a' Király ezen jussal.

Minister De cazes pedig ily beszédet tartott a' Man uel megczáfoltatására: — „Nékem, úgy mond, nem sok munkába fog kerülni, az, hogy ezen Orátor Urat az ellenkezőről meggyőzzem. Az ő vélekedése szerént a' Constitúziónak cikkelyei között kellene keresnünk, hogy valyon illeti-e a' Királyt a' hadakozás- és békességtsinálás' jussa? Én azt is erössíthetném előrealóképpen, hogy a' Királyt ezen jus úgy is illetné, ha a' Constitúzióban kifejeztetve nem találtatna. Vannak a' Frantziáknak oly szent törvények is a' thronusra nézve, mellyek nin-

tsenek 's nem is kívántatik, hogy meg legyenek a' Constitúzióban, minthogy ezen jusok már tsak magokban is oda ragadva vagynak a' thronushoz. Így van a' dolog ezen jusok közzül a' legelsővel, legszentebbel és leghasznosabbal, azzal, melly a' népeknek legelső és legketségesebb, 's néki legnagyobb záloggúl és kezességgúl szolgál, úgy mint a' thronusra való örökös követekezés. E' nintsen kifejeztetve a' Constitúzióban, de még se' hiszem, hogy valaha valaki kétségbehozni, megtámodni, mérészlené. Így a' hadakozás és a' békességtsinálás' jussa is, ha bár a' Constitúzióban kifejeztetve nem volna is, kétségbe nem hozattathatik 's meg nem támodtathatik, azért, hogy már magában is oda ragadva van a' thronushoz. A' hadakozás' 's békességtsinálás' jussa pedig szükségesképpen magával hozza azt a' just is, hogy a' Király szárazon vizen megkívántató oltalmazási készüléteket tétessen, követekezéséképpen, hogy várakat 's egyéb erősségeket építtethessen. Azt kérdezik némelyek, hogy hát ezen fő várost, a' Király, a' törvényhozó hatalomnak közbejövetele nélkül megerössíttethetné - é? Meg ám. Ezt kétségbe se' hozhatni. Ha Frantzia Országot az a' szerentséllenség érné, a' mitől most, midőn a' maga Királyával örökre egygyesülve van, telyességgel nem félhet, hogy valamelly új berontás (invasio) által fenyegettetne, ezen esetben a' fő város oltalmaztatni fogna; az oltalmazási intézeteket a' Király rendelné-el; 's a' polgárok vételkedni fognának azon buzgóságban, hogy őtet segíthessék! Vagy azt kellene talám várni, hogy az ezen oltalmazást illető törvényjovallás a' Kamaráknak elejébe terjesztessék, ott vitatás alá vétettessék, 's az ellenség az alatt ezen fő városba is berontson? Ha találna is valamikor valamelly szerentséllenség követekezni abból, hogy a' Király ezen oltalmazási ké-

születket megtéette, a' csak a' Monár-
 kbiai rendtartások resultatuma lenne, és
 azt sokkal nagyobb hasznuk mulnák fe-
 lyül. A' Monarkbiai Országias' tulajdon-
 ságai közé tartozik az, hogy sok dolgok
 a' törvényhozó hatalomnak közbejövetele
 nélkül határozottassanak meg. Az ellen is
 panaszkodnak némelyek, hogy a' Kirá-
 ly a' hazaoltalmazása' dolgában arra is
 kibótsátkozott, hogy hirtelen 30,000 ide-
 gen katonákat (Helvétusokat) hívott-be a'
 hazába, pedig ezek a' magok sorsokat
 századoktól fogva öszszetsatolták a' Fran-
 zia Országával, 's érettünk ontották vé-
 reket Fontenoynál, Wágramnál
 és Austerlicznél. Ezeknek köztünk
 való léte egy olyan szomszéd nemzet'
 erántuk viseltető bizakodásának bizony-
 sága, melly a' maga Frantzia Országhoz
 vonszó hajlandóságát naponként inkább
 inkább mutatja. Vessék-ki Uraságtok el-
 méjékből azon félelmeskedéseket, mel-
 lyeknek soha se' volt semmi fundamen-
 toma, és soha se' is leszen. Használatos
 hatalom fog azon Felsőges Dynastiának
 (Uralkodó familiának) kezében maradni,
 a' melly nekünk szüntelenül jó Királyo-
 kat mutatott elő, Tyrannust pedig
 soha nem."

A' Manuel erősztésének csak La-
 fayette, Chauvelin, Constant, Argenson,
 Perreau, és Daunou fogván pártját, a'
 Ministerek' jóvaliása ezen kamarában is
 megerősítettett.

Elegyes Dolgok.

A' levegői hajózás, *Robertsonnak*
 megjegyzése szerint, már ezeket fosztot-
 ta-meg életjektől: *Pilastre du Rosiert*,
Romain Bononiában, Gróf *Czambecca-*

rit, Olivarit Orleansban, 's most *Blan-*
chardnét Párisban.

A' *Journal des Debats* szerint egy
 kis igasságtalanságot követtek-el az Uiság-
 írók a' Tsillagvisgá'ókkal, azzal vádolván,
 hogy előre meg nem mondották volna a'
 mostani Üstökös-tsillagnak megjelenését;
 mert azt erősztí a' nevezett újság, hogy
 Berry Királyi Hertzezné már ez előtt egy
 hónappal mondta *Laplace* Urnak, hogy
 a' Palermói tsillagnézó toronyban előre
 megjelentettek volt, hogy Julius' elején
 Üstökös -tsillag fog láttatni.

B é t s.

Császár és Király ő Felsőge kegyel-
 mesen méltóztatott a' Bétsi Univerzitas-
 nál felsőbb Anatomia és Physiologia Pro-
 fessorát *Prohaska György* Urat,
 egész fizetéssel 's szálláspénzrel együtt nyu-
 godalomra bocsátván, sok esztendeig va-
 ló hasznos tanítási szolgálataja 's kiadott
 jó könyvei által szerzett érdemeiért, a'
Leopold Rendje' Vitézi keresztjével is,
 minden taksakfizetés nélkül, megtisztelni.

Császár és Király ő Felsőge méltó-
 zatott *Herbay Miklós* Urat, Császár
 Regimentjebéli első Kapitányt, harminz
 esztendeig való hűséges katonai szolgál-
 lataira való tekintetből, Erdelyi Nemes-
 séggel 's ezen megtisztelő nevezettel,
Harczvári Nemes, minden taksakivánás
 nélkül, kegyelmesen megajándékozni.

* * * *

Portugalliai Oberstlieutenant *Feld-*
ner Ur azzal az örvendetes hírrél érke-
 zett-meg a' Brasiliai Udvartól Felsőges
 Urunkhoz, hogy kedves leánya, a' Kirá-
 lyi Koronaörökösne, *Leopoldina* Cs.
 Pő Hertzegeasszony, April. 4-dikén szent-
 tsésen szült.

Száz forint Conventiós pénzért adtak Váltó czédulában: —
Julius' 20-dikán 247 $\frac{1}{3}$ — 21-dikén 247 $\frac{1}{4}$ — 22-dikén 247 — forintot.

Hazai Dolgok és egyéb Toldalékok.

Magyar Ország.

Nagy-Szombathból Jul. 7-dikén. Egynéhány hetek előtt *Hrntscharowicz* nevű szomszéd faluban közel a' templomhoz 3 leányt ért a' menykő éppen akkor, midőn az égiháború ellen harangoztak. Ketteje életre hozatott; de a' harmadikat nem lehetett felcsesztetni. Ez a' falusi Molnár leánya volt, kinek minden gyermekei szerentsétlenül múltának ki. A' legidősebb, egy szép leányka, a' ház tetejéről esett le 's szörnyű halált halt; a' őját a' malom kereke törte össze, 's im az utolsó a' menykő által hala meg.

* * *

Budán e' folyó hónap' 4-dikén tartotta a' Királyi megerősítéssel bíró Penziós-Intézet' Követsége, Melt. K. Magyar Helytartótanátsbeli Tanácsos és Szent István Király Rendjének Vitéze Borsodi Latinovics János Úr előülése alatt szokott gyűlését, melyben a' múlt 1818-dik eszt. Julius hónapjának 26-dik napjától fogva a' fent írt napig elő fordúlt tárgyak előterjesztettek és vizsgálat alá vétettek. Melly szerint a' nevezett idő alatt ezen Tisztviselők, Özvegyek, és Árvák számára állított jöltévi Intézet 40 új Tagokkal nevezkedett, mellyekkel együtt áll az egész 557 Tagokból. Az Intézet vagyona eddig 262,025 for. 41 $\frac{1}{2}$ xr. ből áll. Az 1-ös és 2-dik osztálybeli 100, 150, 200, 500, és 400 forintokból álló Penziókkal élnek 5 elerőtlenedett 's szolgálatra alkalmatlan Tagok, 65 Özvegyek és 15 Árvák.

* * *

Az Üstökös-tsillagokról közönségesen.

Mínthogy nevezetes Üstökös-tsillag jelent meg újlag az Égen; nem lehet

részvétellel nem venni az eddig megjelent Üstökösökről, és azoknak megjelenésnek az időjárására való befolyásokról szolló következő tudósítást, melly a' *Pilgrám Időtudomány* hihetőségéről való vizsgálatiból vétetett. — Az első Üstökös-tsillag, mellyről az írások emlékeznek Krisztus Urunk születése előtt 2512-ben jelent meg. Ez az egész égijegy kerületet megvilágosította. Ezen időtől fogva Krisztus születéséig 78 Üstökösökről tétetik emlékezet, mellyek közzül egy 2024-ben jelent meg, és 65 nap alatt három égijegyet fűtoit bé; egy másik 480-ban, midőn Xerxes Görögországba ment; egy más újra 451-ben 60 napig látszott az Athenei nagy pestis előtt. 573-ban egy Üstökösnek fényve befogta az ég harmadrészét, ez kelet felől nyugot felé tartott, 's az Orion övében enyészett el; 150-ben megvilágosította egy az éjtszakákat, 's olly nagynak látszott mint a' nap. Az utolsó ezen Időszakasban Krisztus születésének esztendejében jelent meg. Erről azt tarják, hogy megjövendőlte a' Római Szibylla 's tudtára adta Augustus Császárnak, hogy az által egy gyermek születetnék, melly ő nálla hatalmasabb lenne, 's általa imádtatni fogna. Krisztus Urunk születése után az 1-ös esztendőben ismét jelent meg egy, de csak harmad napig látszott. Az ezután következők láttattak a' 12, 14, 16, 17, 46, 48, az 51, 56, 57, a' 60 (ez hat hónapig volt látható), 61, 62, 66, 68, 69, 70, 72-ik esztendőben. 540-ben iszonyú nagy Üstökös-tsillag jelent meg, melly 6 hónapig látszott; 553- és 567-ben nappal látható Üstökösök jelentek meg; 405-ben jelent meg az eddig láttattak között a' legnagyobb Üstökös, melly kard formá volt; 453-ban több Üstökösöket lehetett látni; 1009-ben egy rendkívül való nagysá-

gú, a' legnagyobb gerendához hasonlítható Üstökös jelent meg; 1066 egy hold forma nagyságú, 14 éjszakán által világolt, mellynek farkának nevedésével teste fogyott; 1268-ben igen nagy, fényes délben is láthatott Üstökös jelent meg; 1450-ben egy kard formájú az előtte elmenő holdat meghomályosította; 1556-ban egy barna és egy veres; két esztendőre ismét kettő jelent meg, mellyeknek elsőjétől félt V.-dik Károly Császár, másodikát halála postája gyanánt nézte. 1529-ben 4 Üstökös-tsillagok láttattak, mellyek által ellenben voltak egymással, 's farkaikat a' 4 világrészek felé fordították. Tsudálkozik P i l g r a m, hogy nem ezeknek tulajdonított a' Béts megszállása. Az újabb időkben számtalanok valának az Üstökösök, úgy hogy minden 2.-dik, vagy 3.-dik esztendőben lehetett egyet látni, de pusztá szemmel nem min egyiket.

Az időjárásra nézve úgy találtatott, hogy semmi bizonyost nem lehet az Üstökösök megjelenésekből következtetni. 295 Üstökös-tsillagos esztendők között 60-ban hideg, 22-ben mértékletes, 213-ban rendes telek voltak. Tovább úgy van a' hihetőség, mint 11 — 1-hez hogy nem hideg, és mint 58 — 1-hez hogy meleg tavasz légyen. Hasonlóképpen van a' dolog a' nyárra nézve is. Hihető továbbá, hogy az Üstökös-tsillagos esztendőben több szélveszek, menydörgések, jégcsők, és éjszaki fények legyenek, mint másokban, mert a' 295 Üstökös-tsillagos esztendőkben a' hihetőségnek 100 esztendői általában való számolása szerint 67 esztendőben erős szélnek kellett volna lenni, de 77 volt, továbbá 51 nagy meny-

dörgések helyett 65, 's 34 nagy jégcső helyett 36, és 30 esztendőbéli éjszaki fény helyett 37 volt. Általában hihető az is, hogy az Üstökös-tsillagos esztendő terméketlenebb, mert a' 295 Üstökös-tsillagos esztendőkben 20 termékeny (13 helyett) 's 105 terméketlen (30 helyett) 27 jó bortermő (20 helyett) 34 rossz bortermő (30 helyett) esztendők voltak. Ragadó nyavalya, marhadög, és bogarak többször mutatták ugyan magokat az Üstökös-tsillagos esztendőkben, mint máskor; de még is hihetőbb az egészséges mint a' pestises esztendő. Földindulás több volt mint az általános számlálás szerint kellett volna lenni: de kevesebb volt a' tűzokádó hegyek kitörése, mert 61 földrengés helyett 91 volt; a' V e s u v 14 helyett 15-ször, az E t n a ellenben 20 helyett csak 15-ször, a' H e k l a 3 helyett 6-szor, más Volkánok 4 helyett 6-szor tüzeltek. Ezen észrevételeknél fogva nem lehet tagadni, hogy az Üstökös-tsillagoknak a' földre befolyások ne lenne, de a' melly olly tsekély, hogy hihetőbb a' rendes mint a' rendetlen esztendőnek léte.

H i r d e t é s .

A' legközelebb jövő Lőrincz napi Debretzenen vásárkor fog ugyan csak Debretzenben a' Német-útszában, a' V e r e s m a r t i Ház kótyavetyén eladattatni. Ez a' Ház úgy fekszik a' megnevezett útszának felső részén, hogy az udvarahárom útszára szabad: a' melly fekvésnél fogva ez az udvar igen alkalmas arra, hogy rajta a' legjövendelmesebb épületek tétessenek. A' kótyavetye fog tartatni a' vásár hetiben Hétfőn dél után.

Jobbítás. — A' VI.-dik számú Kurírnak 47.-dik lapján a' 2.-dik hasáboldal 7.-dik sorában Grillus-Locusta Vesicavorans helyett olvasd: Gryllus Verrucivorus: Locusta Verrucivora.